

Bestralingsbehandeling bij een hersentumor

VUmc Cancer Center Amsterdam
Hersentumorcentrum Amsterdam

| Inhoud

- 3 Voorwoord
- 4 Wat is radiotherapie?
- 7 De voorbereiding
- 13 De bestraling
- 17 Bijwerkingen en adviezen
- 22 Ruimte voor aantekeningen
- 23 Veel gestelde vragen
- 26 Bereikbaarheid en praktische zaken

| Voorwoord

Binnenkort wordt u verwacht op de afdeling radiotherapie om te worden bestraald. In deze brochure kunt u lezen wat de behandeling inhoudt. De informatie is algemeen van aard: wat we beschrijven geldt voor de meerderheid van de patiënten. Uw individuele situatie kan daar in een aantal opzichten van afwijken. Graag beantwoorden wij tijdens uw behandeling uw vragen en willen wij u met persoonlijke adviezen ter zijde staan.

| Wat is radiotherapie?

Waarom radiotherapie?

Radiotherapie, ook wel bestraling genoemd, is een van de belangrijkste manieren om kanker te behandelen. De andere zijn chemotherapie (met geneesmiddelen tumoren aanvallen) en chirurgie (operatief verwijderen van tumoren). Het hangt van het type kanker af welke behandeling het beste is. Ook het stadium van de ziekte speelt een rol. Vaak worden verschillende behandelingen gecombineerd.

Hoe werkt het?

Radiotherapie maakt gebruik van röntgenstraling. Röntgenstraling wordt in het ziekenhuis bijvoorbeeld ook gebruikt om botbreuken of andere inwendige afwijkingen op te sporen. Dat gebeurt door middel van een röntgenfoto of een CT-scan. Bij radiotherapie wordt gebruik gemaakt van een hoge dosis röntgenstraling met een zeer hoge energie. Kwaadaardige cellen in het lichaam zijn daar gevoeliger voor dan gezond weefsel.

Wat gebeurt er in uw lichaam?

Uw lichaam bestaat uit miljarden cellen die zich steeds vernieuwen. Dat proces verloopt door celdeling. Bij kanker gaat er in dat proces iets niet goed: cellen delen zich ongeremd. Zo ontstaan tumoren. Omdat een cel alleen kan delen als hij erfelijk materiaal (DNA) bevat, moet het DNA van kwaadaardige cellen kapot worden gemaakt. Dat doet de straling. De cel gaat dood en zo wordt ook de tumor kapot gemaakt.

Hoewel de straling wordt gericht op het gebied waar de tumoren zich bevinden, komt ook gezond weefsel met de straling in aanraking. Dat kan leiden tot bijwerkingen die soms direct, soms pas jaren later merkbaar zijn. De bijwerkingen zijn vaak (maar niet altijd) van voorbijgaande aard, omdat gezonde cellen meestal beter bestand zijn tegen straling. Zij herstellen zich deels na verloop van tijd. Verderop leest u meer over bijwerkingen.

Van de bestraling zelf voelt u niets. De bestraling maakt u niet radioactief. Er blijft niets van de straling achter in uw lichaam. Er komt ook geen straling vrij in zweet, urine, ontlasting of sperma.

Wat moet u meenemen tijdens uw eerste bezoek:

- Identiteitsbewijs
- Verzekeringspasje
- Medicijnlijst

Soorten bestraling

Zowel in- en als uitwendige bestraling is mogelijk. Er bestaan verschillende vormen uitwendige bestraling. Een specifieke vorm heet stereotactische bestraling. Hiermee kan de tumor extra precies worden geraakt. Deze techniek wordt bijvoorbeeld gebruikt bij kleine tumoren in de longen of tumoren in zeer gevoelig weefsel zoals de hersenen. Uw bestralingsarts bekijkt altijd wat in uw geval de meest geschikte behandelmethodede is.

In bepaalde gevallen wordt inwendige bestraling toegepast. Hierbij worden er tijdelijk of permanent radioactieve staafjes in de tumor geplaatst. Deze vorm van bestralen wordt ook wel brachytherapie genoemd. We doen dit zo nodig onder plaatselijke verdoving of narcose. Deze brochure gaat verder over uitwendige bestraling.

Gang van zaken

De bestraling gebeurt met een speciaal toestel in een geïsoleerde kamer, zodat de straling niet buiten de kamer kan komen. U ligt op een behandel-tafel, soms in een bepaalde houding om gerichter te kunnen bestralen. Het bestralingstoestel kan in een hele cirkel om u heen draaien, zodat u uit

elke gewenste hoek kunt worden bestraald. De medewerkers verlaten de kamer en bedienen het bestralingstoestel vanuit een aangrenzende kamer. Zij kunnen u zien op meerdere videobeelden en via een intercom contact met u houden.

De bestraling zelf duurt maar een paar seconden tot enkele minuten. Inclusief het aan- en uitkleden en het instellen van het toestel duurt een bestralingsessie gemiddeld tussen de 10 en 25 minuten.

Het radiotherapeutisch team

Uw radiotherapeutische behandeling is in handen van een team van speciaal opgeleide medewerkers. Zij staan garant voor optimale behandeling en zorg. Eindverantwoordelijke is de radiotherapeut-oncoloog, een arts die gespecialiseerd is in de behandeling van patiënten met kanker (oncologie) met behulp van bestraling (radiotherapie). In deze brochure spreken we verder van 'bestralingsarts'.

Radiotherapeutisch laboranten bedienen het bestralingstoestel. Zij zijn hier speciaal voor opgeleid en begeleiden u tijdens de bestralingsbehandelingen.

Polikliniekassistenten zijn uw eerste aanspreekpunt. Zij zijn de schakel tussen de arts en patiënt; zij schrijven u in bij het eerste bezoek, geven u wekelijks een afsprakenkaart mee en doen zonnodig de huidverzorging.

| De voorbereiding

Uw eerste bezoek aan de afdeling

Tijdens uw eerste bezoek aan de afdeling radiotherapie worden uw gegevens door een polikliniekassistent genoteerd.

Om u in het systeem te kunnen invoeren heeft de afdeling uw identiteitsbewijs en verzekeringspasje nodig. Ook na uw eerste registratie blijven wij graag op de hoogte van eventuele veranderingen in uw persoonlijke gegevens.

Tijdens de inschrijving maken we ook een pasfoto en voegen die bij uw behandelingsgegevens. Zo weten de medewerkers dat ze de juiste patiënt voor zich hebben.

Tijdens de bestralingsperiode kunt u vragen en klachten bespreken met uw bestralingsarts of diens waarnemer. Dat geldt ook voor de periode daarna, als u denkt dat uw klachten met de bestralingsbehandeling te maken kunnen hebben. Natuurlijk kunt u ook uw huisarts benaderen voor vragen of klachten. Zo nodig kan uw huisarts weer met uw bestralingsarts overleggen.

Wat moet u meenemen tijdens uw eerste bezoek:

- Identiteitsbewijs
- Verzekeringspasje
- Medicijnlijst (deze kunt u bijvoorbeeld opvragen bij uw apotheek)

Het eerste gesprek met de bestralingsarts

De bestralingsarts zal aan de hand van al uw medische gegevens bekijken wat de beste behandeling voor u is. Soms is het nodig naar aanleiding van het gesprek om eerst nog meer gegevens op te vragen, bijvoorbeeld uit andere ziekenhuizen. Vervolgens zal de arts met u bespreken wat het behandelvoorstel is, hoe vaak u waarschijnlijk bestraald gaat worden, wat u van de bestraling kunt verwachten en wat de meest voorkomende bijwerkingen zijn.

Een bestralingsbehandeling is precisiewerk en vergt een goede voorbereiding. Aan de hand daarvan kan een optimaal bestralingsplan

worden gemaakt. Welke voorbereiding er in uw geval nodig is komt aan de orde tijdens het eerste gesprek met de bestralingsarts. Uiteraard kunt u ook uw vragen over de bestralingsbehandeling aan uw arts voorleggen.

Omdat de voorbereidingen per patiënt verschillen, noemen we hier de meest voorkomende. Soms is het nodig hulpstukken te maken, bijvoorbeeld een masker. Daarmee is het mogelijk de bestraling steeds op de juiste plek te richten.

We proberen de voorbereidingen zoveel mogelijk op één dag te combineren, maar dit is helaas niet altijd mogelijk.

Bestralingsmasker (bij een tumor in het hoofd-halsgebied)

Als u bestraald moet worden op uw hoofd of hals, maken we ter voorbereiding een bestralingsmasker.

Dit masker wordt gemaakt van kunststof, met ruimte voor uw neus, mond en ogen, zodat u gewoon kunt zien en ademen. Het masker zorgt ervoor dat u tijdens de bestralingen volledig stil en precies in dezelfde houding ligt. Ook kunnen op het masker lijnen worden getekend om de houding te markeren waarin u moet worden bestraald.

Het masker wordt gemaakt in de zogeheten moulagekamer. U gaat daar op een tafel liggen met uw hoofd in een hoofdsteen. De kunststof waar we het masker van maken wordt in warm water gelegd zodat het vervormbaar wordt. Daarna wordt het om uw hoofd heen gelegd en vastgemaakt aan de hoofdsteen. Na 5 tot 20 minuten (afhankelijk van het soort bestraling) heeft het masker de vorm van uw hoofd gekregen en is het stevig geworden. Het masker wordt gedurende uw behandeling door ons bewaard.

Vorbereidende CT-scan

Bij de meeste patiënten wordt een CT-scan of een PET-CT-scan gemaakt ter voorbereiding op de bestralingen. CT staat voor computer tomografie:

Als u bestraald moet worden op uw hoofd of hals, maken we een bestralingsmasker.

met behulp van röntgenstralen fotograferen we delen van uw lichaam. Zo krijgen we een soort plattegrond van uw lichaam. Aan de hand daarvan kan de bestralingsarts nauwkeurig de te bestralen plaats(en) bepalen en berekenen hoe gezond weefsel zo veel mogelijk te vermijden is. Het maken van een scan duurt ongeveer 30 tot 45 minuten. De CT-scan vindt plaats op de afdeling radiotherapie, de PET-CT-scan op de afdeling nucleaire geneeskunde. Indien het nodig is een PET-CT scan te maken, wordt u hierover van tevoren geïnformeerd door uw bestralingsarts.

Lijnen aantekenen

Na de (PET) CT-scan brengen de laboranten met speciale inkt lijnen op de huid aan. De lijnen zijn nodig voor het instellen van de bestraling. Deze lijnen moet u gedurende de behandeling niet wegwassen: het zijn de coördinaten die bij iedere bestraling bepalen waar het bestralingstoestel op gericht moet worden. De inkt kan afgeven en is moeilijk uitwasbaar. U kunt dus beter niet in uw beste kleren naar deze afspraak komen.

Na de scan brengen we lijnen op de huid aan. Die zijn nodig voor het instellen van de bestraling.

Mochten de lijnen bijna zijn vervaagd en laat de bestraling nog even op zich wachten, dan kunnen de laboranten ze voor u bijtekenen. Neemt u in dat geval contact op met de afdeling radiotherapie.

Tatoeagepuntjes

Meestal worden er ook enkele kleine blijvende tatoeagepuntjes als markering op de huid aangebracht. De laborant doet dat met kleine speldenprikjes. Dat gebeurt alleen met uw toestemming en niet in uw gezicht of hals.

Overige hulpmiddelen

Omdat het zo belangrijk is dat u bij de behandelingen telkens in dezelfde houding en volledig stil ligt, maken we soms een hulpmiddel van kunststof om dat gemakkelijker te maken. Ook kan zo'n hulpmiddel nodig zijn voor een goede verdeling van straling binnen het gebied waar het om gaat. Net als het masker maken we deze hulpmiddelen voor u persoonlijk op maat in de moulagekamer. Zo nodig zal de arts daar voor u een afspraak maken.

Aan de hand van een CT-scan kan de bestralingsarts nauwkeurig de te bestralen plaats bepalen.

Het bestralingsplan

Nadat we alle voorbereidingen die voor u nodig zijn hebben doorlopen, maken we voor u een persoonlijk bestralingsplan. De bestralingen beginnen dus niet direct na de voorbereidingen. Het opstellen van een bestralingsplan duurt minimaal 5 werkdagen tot maximaal 2 weken. Wij nemen telefonisch contact met u op om de eerste bestraling in te plannen.

Bij het opstellen van het bestralingsplan kijken we naar het gebied dat bestraald moet worden, de afstemming van het bestralingstoestel en uiteraard naar de plaats van gezonde organen en weefsels in het bestralingsgebied. Aan de hand van dit plan wordt definitief vastgesteld hoe vaak we gaan bestralen en over hoeveel dagen de bestraling verspreid wordt. Dit is het bestralingsschema. Meestal heeft de bestralingsarts dit schema bij het eerste gesprek al in grote lijnen met u besproken.

Het opstellen van een bestralingsplan duurt minimaal 5 werkdagen tot maximaal 2 weken.

| De bestralingsbehandeling

Uw schema

De totale dosis zal in één keer worden gegeven of verspreid over meerdere behandelingen. Het kan dus zijn dat u meerdere – vaak aaneengesloten – dagen of weken naar de afdeling moet komen voor telkens een deel van de bestralingsbehandeling. U wordt in principe bestraald op reguliere werkdagen.

Bij het maken van uw bestralingschema proberen we zoveel mogelijk rekening te houden met eventuele andere afspraken in het ziekenhuis. Toch lukt het niet altijd om voor iedereen de meest optimale tijden te kiezen. Om uw schema toch zo praktisch mogelijk te maken, horen we graag tijdig van u welke andere afspraken u eventueel heeft, bijvoorbeeld in uw eigen ziekenhuis. U kunt dit doorgeven aan de polikliniekassistenten van de afdeling.

Op donderdag kunt u steeds de nieuwe afsprakenlijst voor de volgende week ophalen bij de balie van de afdeling radiotherapie.

Neemt u iedere behandeling uw afsprakenlijstje mee?

Organisatie

De afdeling radiotherapie heeft veel medewerkers die werken op verschillende onderdelen van de afdeling en op uiteenlopende tijden. Hierdoor kunnen we er niet altijd voor zorgen dat u door dezelfde medewerkers wordt behandeld.

We proberen u op de afgesproken tijd te helpen. Soms ontstaat er echter oponthoud door een spoedbestraling of omdat een toestel om een technische reden onverwacht bijgesteld moet worden. Ook kan er vertraging optreden in het vervoer van patiënten. We vragen uw begrip voor dergelijke situaties.

Hoe en waar meldt u zich?

Op de eerste bestralingsdag meldt u zich bij de balie van de afdeling radiotherapie. De polikliniekassistenten zullen u laten zien hoe u zich met behulp van de barcode (streepjescode) op uw afsprakenlijst kunt aanmelden.

In de wachtkamer bevinden zich scanners, die de barcode kunnen lezen, zodat laboranten weten dat u aanwezig bent voor de bestraling.

Nadat u bent aangemeld kunt u plaatsnemen in de wachtkamer. Bij de koffieautomaten op de afdeling is altijd gratis koffie, thee, chocolademelk en water beschikbaar.

De bestraling

De laboranten komen u uit de wachtkamer halen en wijzen u de weg naar de kleedkamer van de bestralingsruimte waar u geholpen wordt.

Zij zullen u precies vertellen welke kleding u voor de bestraling uit moet doen. Vanuit de kleedkamer kunt u direct de bestralingsruimte inlopen.

Als u op de tafel gaat liggen, helpen de laboranten u de juiste positie in te nemen ten opzichte van het bestralingstoestel. Daarbij is het soms nodig u iets te schuiven of te draaien zodat de lijnen/tatoeages op de huid en/of het bestralingsmasker goed kloppen.

De bediening van het bestralingsapparaat vindt plaats in een aparte ruimte, de laboranten zien u liggen via de camera's en houden contact via een intercom.

Het is van belang dat u gedurende de hele bestraling stil blijft liggen.

Het apparaat kan u vanuit verschillende hoeken bestralen. Ook wanneer het bestralingsapparaat zich naar een volgende positie verplaatst, is het belangrijk dat u niet beweegt.

Als u moet hoesten of het lukt om wat voor reden dan ook niet om stil te liggen, dan kunt u altijd een seintje geven aan de laboranten, door bijvoorbeeld uw hand op te steken. De bestraling kan dan onmiddellijk worden gestopt, en de laboranten komen naar u toe. Dit wordt van tevoren met u afgesproken.

Het is van belang dat u gedurende de hele bestraling stil blijft liggen. Ook wanneer het bestralingsapparaat zich naar een volgende positie verplaatst, is het belangrijk dat u niet beweegt.

U merkt niets van de bestraling. U hoort alleen een zoemend geluid van de apparatuur. De toestellen slaan automatisch af als de voorgeschreven dosis bestraling is gegeven. Tussentijds kunnen de laboranten zo nodig het apparaat stoppen.

Controles

Tijdens de bestralingsbehandelingen heeft u meestal één keer per week een afspraak met uw bestralingsarts of diens waarnemer. Deze afspraak combineren we met de bestraling van die dag.

De arts kijkt hoe het met u gaat en hoe uw lichaam op de behandeling reageert. Tijdens deze wekelijkse afspraken kunt u uiteraard al uw vragen stellen. Bij eventuele acute problemen of klachten kunt u altijd de laborant of polikliniekassistente inlichten. Zij regelen dan, als dat nodig is, direct een afspraak met uw bestralingsarts of een waarnemer.

Nazorg

Tegen het eind van de behandeling wordt er vaak een afspraak gemaakt voor een eerste nacontrole. Nacontrole is soms nodig omdat na afloop van de bestralingen het effect van de behandeling nog niet meteen volledig is bereikt. Ook de eventuele bijwerkingen zijn vaak niet meteen verdwenen aan het einde van de bestraling. Tijdens de nacontroles houden we dat in de gaten. Ook als u onder controle staat van de specialist die u in eerste instantie naar de radiotherapie heeft doorverwezen, blijft u soms ook onder controle bij uw bestralingsarts.

Impact op uw leven

De diagnose kanker, de behandeling en de hele serie bestralingen zijn van grote impact op uw leven. Sommige mensen worden angstig en onzeker, anderen moeten zomaar ineens huilen of voelen zich leeg en verdoofd. Misschien slaapt u slecht, piekert u veel of heeft u minder behoefte aan seks. Kanker maakt veel emoties los. Emoties die iedereen op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo verwerkt. En naast al die emoties moet u lichamelijk een soms zware behandeling ondergaan.

Soms kunnen familie, vrienden, geloof of andere levensbeschouwingen daarbij helpen. Maar het is mogelijk dat u ook behoefte heeft aan andere hulp. Hulp van iemand die u niet kent en waar u uw hart kunt luchten. Of iemand die u kan helpen in uw dagelijkse leven als dat niet meer zo makkelijk gaat als voorheen. Het kan zijn dat u te maken krijgt met financiële problemen, of dat u thuiszorg nodig heeft.

Als u behoefte heeft aan maatschappelijke of psychologische hulp, kunt u dit aangeven bij uw huisarts of bestralingsarts. Zij kunnen een afspraak regelen met een gespecialiseerde hulpverlener. En als niet u, maar bijvoorbeeld uw partner of een familielid behoefte heeft aan ondersteuning, dan kunnen ook zij via uw huisarts of bestralingsarts een beroep doen op een hulpverlener.

Het kan u en ons enorm helpen als u niet zelf blijft rondlopen met vragen, verdriet of zorgen. Ook daar kunnen wij u bij helpen!

| Bijwerkingen en adviezen

Wat kunt u verwachten?

Omdat ook gezonde lichaamscellen en organen in het bestralingsgebied worden geraakt, kunt u last krijgen van bijwerkingen. Meestal zijn de reacties het hevigst aan het einde van de serie bestralingen of kort daarna. Ieder mens reageert anders: de een heeft meer last van bijwerkingen dan de ander. De plaats waar u bent bestraald, de duur en de intensiteit van de behandeling spelen hierbij een rol. Maar ook uw ziektegeschiedenis is van invloed (de klachten of aandoeningen die u had vóór de behandeling). Daarnaast kunnen andere behandelingen die u tegelijkertijd ondergaat, van invloed zijn.

Het is niet zo dat de mate waarin u last heeft van bijwerkingen iets zegt over het effect van de bestralingen op de kankercellen.

We zullen een aantal van de bijwerkingen beschrijven en handige tips geven om er mee om te gaan of de last of pijn te verlichten. Als u klachten krijgt, geeft u dit dan door aan uw bestralingsarts bij de wekelijkse controle. Ook kunt u vragen stellen aan de laboranten die de bestralingen begeleiden.

Vermoeidheid

Een veel voorkomende klacht tijdens bestraling is vermoeidheid. Uw lichaam verbruikt veel energie in deze periode waardoor u zich moe kunt voelen. Ook kan het zo zijn dat u dagelijks veel tijd kwijt bent aan het reizen naar onze afdeling. Dat kan ook vermoeiend zijn. Neem zoveel mogelijk de rust die u nodig heeft. Na afloop van de bestralingen gaat de vermoeidheid langzaam over, hoewel sommige mensen er nog lang en sommige mensen zelfs blijvend last van houden. Het lichaam moet zich herstellen, cellen moeten opnieuw worden opgebouwd en dat kost veel energie. In principe mag u alles doen en bewegen is belangrijk. Maar neemt u wel op tijd uw rust: luister naar uw lichaam.

Huidreacties

Huidreacties treden tijdens en na de bestraling relatief vaak op. Dit is uiteraard afhankelijk van de plaats, duur en intensiteit van de bestraling. Daarnaast zijn er individuele verschillen in gevoeligheid van de huid.

Huidreacties als jeuk, roodheid, gevoeligheid en droge en natte vervelling kunnen optreden vanaf de eerste bestralingen tot enkele weken na het einde van de bestraling. Chronische reacties kunnen tot jaren na de bestraling ontstaan. Deze huidreacties zijn het gevolg van eerdere (ernstige) reacties tijdens of vlak na de bestralingsperiode en bestaan uit permanente huidverkleuring (pigmentatieverandering), het stugger worden van de huid (fibrose) en het ontstaan van kleine verwijde bloedvaatjes (teleangiëctasieën). Aan deze blijvende huidreacties valt helaas niet veel te doen.

Uw bestralingsarts zal voor de behandeling aangeven in hoeverre er bij u huidreacties te verwachten zijn. Tijdens de behandeling worden eventuele bijwerkingen in de gaten gehouden en krijgt u zo nodig extra adviezen. Er is geen specifieke huidverzorging nodig als er geen huidreacties optreden. Wel is het belangrijk enkele voorzorgsmaatregelen en leefregels in acht te nemen.

Hoe kunt u huidreacties beperken?

Waar het om gaat is dat u uw huid zo veel mogelijk ontziet. Dat kan door de huid zo min mogelijk in contact te laten komen met extreme temperaturen, irriterende stoffen en zonlicht.

Adviezen tijdens de behandeling

- *Bescherm de bestraalde huid tegen hitte en koude:* wees voorzichtig met zonnen, neem geen hete baden, en ga liever niet onder de zonnebank. Gebruik geen ice packs om de huid te koelen. Dep de huid na het wassen droog en probeer niet te wrijven.
- Draag het liefst *loszittende kleding van natuurlijk materiaal* (katoen, zijde, wol, linnen, viscose) zodat de huid zo droog mogelijk blijft. Niet-natuurlijke (synthetische) stoffen absorberen namelijk minder vocht.
- *Voorkom dat u wondjes krijgt* op bestraalde plekken. Deze genezen namelijk slechter. Om wondjes te voorkomen kunt u bijvoorbeeld het beste elektrisch scheren.

Na de bestralingsbehandeling

Vlak na de laatste bestraling kan de huidreactie verergeren of dan juist ontstaan. Gemiddeld duurt het 1 tot 3 weken tot de huid begint te genezen. Eventuele wonden zullen ongeveer drie weken na de laatste bestraling geheeld zijn. De lijnen op uw huid kunt u na de laatste bestraling het beste vanzelf laten slijten. Als u gaat schrobben kan dat pijnlijk zijn voor uw toch al gevoelige huid.

De huid in het bestraalde gebied kan langdurig kwetsbaar en gevoelig blijven. Het is belangrijk om rechtstreekse zon hierop zoveel mogelijk te vermijden. Dit in ieder geval de eerste 6 tot 12 maanden, afhankelijk van de ernst van de huidreactie tijdens de bestraling. Op plekken waar bedekken niet mogelijk is kan een zonnebrandcrème worden gebruikt.

Omgaan met huidproblemen

Hoe kunt u de irritatie beperken?

Eventueel een neutrale crème ter verzachting en verkoeling gebruiken. Alcohol bevattende toiletartikelen (parfum, deodorant, after shave etc.) voelen vaak niet prettig en kunt u dan beter niet gebruiken.

Wat te doen bij een droge of jeukerige, maar intacte huid?

De droge huid kan tweemaal daags dun worden ingesmeerd met een neutrale hydraterende crème of zalf. Uw bestralingsarts of polikliniek-assistente kunnen u hierover informeren.

Wat te doen bij oppervlakkige wonden?

Er bestaan siliconenverbanden die tijdens de bestraling kunnen worden gebruikt op gebieden waar de huid is opengegaan. Uw bestralingsarts of de polikliniekassistenten kunnen u hier meer over vertellen. Tevens kunnen de polikliniekassistenten bij huidproblemen de huid verzorgen en uitleg geven over de verzorging thuis. Zij kunnen er eventueel voor zorgen dat het benodigde verbandmateriaal besteld en thuis bezorgd wordt.

Vanuit de bedieningsruimte zien de laboranten u liggen via de camera's en houden contact met u via een intercom.

| Veelgestelde vragen

Word ik radioactief van de straling?

Nee, u bent niet radioactief tijdens of na de bestraling. De straling wordt niet in het lichaam opgeslagen.

Doet de bestraling pijn?

Nee, van de bestraling zelf voelt, ziet en ruikt u niets. U hoort alleen een zoemend geluid van het bestralingsapparaat.

Kan ik nog werken tijdens de bestraling?

Het is moeilijk om van te voren aan te geven of u in de behandelingsperiode kan werken of niet: de ene persoon gaat gewoon naar zijn werk, de ander voelt zich daar niet toe in staat. Het hangt af van het soort werk dat u doet, uw algehele conditie en hoe uw lichaam reageert. Uw lichaam geeft zelf goed aan of het rust nodig heeft.

Valt mijn haar uit? Komt het weer terug?

Alleen op de plek waar u bestraald wordt kan haar uitvallen. Als u bijvoorbeeld op het hoofd wordt bestraald is het mogelijk dat daar uw haar uitvalt. Of uw haar uitvalt en of en wanneer het terugkomt is afhankelijk van de hoeveelheid straling die gegeven wordt. Vraag dit aan uw bestralingsarts, die kan u hier meer over vertellen.

Mag ik in de zon?

Als er nooit een reactie van de huid tijdens of na de bestraling is ontstaan, kunt u gewoon in de zon. Uiteraard gelden dan wel de gebruikelijke adviezen om goed beschermd en met mate te zonnen.

De lijnen op mijn huid vervagen.

Is dat erg?

Als de lijnen voor of tijdens de bestralingsperiode te veel vervagen, kunnen ze worden bijgetekend. Daarvoor kunt u contact opnemen met de afdeling radiotherapie.

Hoelang moeten de lijnen op mijn huid blijven?

De lijnen moeten tijdens de gehele bestralingsperiode zichtbaar blijven.

Mag je roken tijdens de periode dat je bestraald wordt?

Roken is slecht voor uw gezondheid. Zeker in een periode waarin u ziek bent, wordt het sterk afgeraden. Het is mogelijk dat roken een negatief effect heeft op de bestraling en dat bijwerkingen toenemen. Daarom adviseren wij u tijdens en na de bestralingsperiode niet te roken.

Hoe komt het dat ik zoveel bestralingen moet ondergaan. Is dat een slecht teken?

Nee, het aantal bestralingen zegt niets over de ernst van uw ziekte. De duur van de bestralingsbehandeling is afhankelijk van de plek waar het gezwel zit, het doel van de bestralingen en van het soort tumor.

Ik ben op een ander toestel bestraald dan de vorige keer. Is dat erg?

Nee, de bestralingstoestellen zijn onderling uitwisselbaar.

Waarom duurt het een of twee weken voordat de bestraling van start gaat?

Deze tijd is nodig om het te bestralen gebied in te tekenen, het bestralingsplan precies te berekenen en om te werken tot een bestralingsschema.

Wanneer begint de bestraling te werken? En wanneer weet ik of het geholpen heeft?

Bestraling begint in de regel direct te werken. Het effect op foto's of scans is vaak pas na lange tijd te zien (weken tot maanden), en vaak blijven er afwijkingen zichtbaar op foto's doordat er littekenweefsel gevormd wordt. Dit betekent dus niet dat de bestraling niet gewerkt heeft. Wanneer een patiënt is geopereerd, is pas na langere controle te beoordelen of de bestraling effectief geweest is. De bestraling is in zo'n geval meestal een aanvullende behandeling om de kans op terugkomen van de verwijderde tumor te verkleinen.

Waarom wordt er voor de bestraling weer een CT-scan gemaakt?

De nieuwe CT-scan is nodig om aan de hand van de lijnen en eventueel tatoeages precies te bepalen hoe u moet plaatsnemen op het bestralingstoestel. Een eerdere CT-scan kan daarvoor niet gebruikt worden.

| Bereikbaarheid en praktische zaken

Zorgvervoer

Voor informatie over taxivervoer en de vergoeding van vervoerskosten van en naar de polikliniek, kunt u het beste vooraf overleggen met uw Zorgverzekeraar. Vraagt u daar ook met welk taxibedrijf er een contract is afgesloten.

Bij uw zorgverzekeraar kunt een formulier medische verklaring krijgen. Deze neemt u tijdens uw bezoek aan de afdeling radiotherapie mee. Zij zullen deze voor u invullen.

Opmerkingen en/of suggesties?

Heeft u iets te melden waar de afdeling iets van kan leren, dan horen wij dat graag. U kunt daarvoor formulieren gebruiken die u kunt vinden in de kleed- en wachtkamers.

Voorlichting

In de folderkast op de afdeling radiotherapie kunt u allerlei informatiemateriaal zelf pakken.

Onze afdeling heeft een eigen website www.vumc.nl/radiotherapie waar u informatie uit deze brochure kunt teruglezen.

Via de website www.kankerbestrijding.nl kunt u vele links naar andere websites vinden met allerlei specifieke informatie.

Voor al uw overige vragen kunt u terecht bij het:

patiënteninformatiecentrum VUmc

Telefoon: (020) 444 0700

E-mail: patientenvoorlichting@vumc.nl

Bereikbaarheid

Contact

Amsterdam: (020) 444 1571

Hoorn: (020) 444 6167

Info.radiotherapie@vumc.nl

Bezoekadres locatie Amsterdam

De Boelelaan 1118

1081 HV Amsterdam

Polikliniek receptie A

Voor routeplanner zie: www.vumc.nl/route

Bezoekadres locatie Hoorn

Onze dependance bevindt zich op het terrein van het Westfriesgasthuis

Maelsonstraat 3

1624 NP Hoorn

Voor routeplanner zie: www.westfriesgasthuis.nl/Contactenroute/hoorn

VUmc
De Boelelaan 1118
1081 HV Amsterdam
Postbus 7057
1007 MB Amsterdam
020 444 1571

Uitgave VUmc
december 2015
www.vumc.nl

